Finnwatch ry:n lausunto
valtiovarainvaliokunnan verojaostolle
12.10.2022

**Asia: HE 202/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 b §:n muuttamisesta**

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainvaliokunnan verojaostolle korkovähennysrajoitusten muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä.

Finnwatch kannattaa tasevapautuksen soveltumisedellytyksiin esitettyjä muutoksia, joilla pystytään estämään tasevapautuksen avulla tapahtuvaa verovälttelyä tilanteissa, joissa konserni on tarkoituksella velkaannutettu sen omistajien toimesta. Hallituksen esitykseen tehty korkokulujen osuutta koskevan rajan nosto 10 %:ista 20 %:iin kuitenkin kaventaa uuden säännöksen soveltuvuutta eikä siten ole kannatettava.

**Nykymuotoinen tasevapautus mahdollistaa verovälttelyn ja aiheuttaa Suomelle isoja veromenetyksiä**

Korkovähennysrajoituksilta tietyt velkaisiin konserneihin kuuluvat yhtiöt Suomessa vapauttavan tasevapautuksen tavoitteena on ollut alun perin tuoda joustoa korkovähennysrajoituksiin. Samalla se on todennetusti aiheuttanut veropohjan vuotoa ja mahdollistanut verovälttelyn sellaisissakin tapauksissa, joissa konsernin omistajat ovat verosyistä rahoittaneet konsernin toimintaa mittavalla velkarahoituksella. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii sähkönsiirtoyhtiö Caruna, jonka rahoitusjärjestelyjä Finnwatch on tutkinut useaan otteeseen[1]. Carunan tapauksessa konsernin omistajat ovat rahoittaneet konsernin toimintaa korkeakorkoisilla osakaslainoilla ja saaneet näin nostettua sijoituksensa tuoton vähennyskelpoisina korkoina verojen jälkeen maksettavien osinkojen sijaan. Tasevapautuksen vuoksi kaikki Suomesta maksetut korot ovat olleet verotuksessa vähennyskelpoisia.

Vuositasolla tasevapautus on maksanut Suomelle pelkästään Carunan kohdalla 10 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessaan tasevapautus aiheutti hallituksen esityksen mukaan Suomelle yli 40 miljoonan euron veromenetykset vuonna 2020 ja vuotuisen veromenetyksen odotetaan kasvavan lähivuosina tuoreimman oikeuskäytännön seurauksena 10–12 miljoonalla eurolla[2]. Useat asiantuntijat ovat vuosien varrella esittäneet tasevapautussäännöstä luopumista[3], koska on selvää, että sitä hyödynnetään säännöksen alkuperäisen tarkoituksen vastaisesti aggressiivisessa verosuunnittelussa.

[1] Kts. Finnwatchin vuosina 2018, 2020 ja 2021 julkaisemat tutkimusartikkelit: https://finnwatch.org/fi/uutiset/581-hallitus-antaa-carunan-verovaelttelyn-jatkua, https://finnwatch.org/fi/tutkimukset/789-saehkoensiirtoyhtioet-vaelttaevaet-veroja-korkojaerjestelyillae ja https://finnwatch.org/fi/tutkimukset/872-verovaelttely-saehkoensiirtoalalla-jatkuu

[2] Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksissä KHO 2021:123 ja KHO 2021:124 tehtiin uusia linjauksia mm. siitä, missä tapauksissa konsernitilinpäätös kelpaa tasevertailussa käytettäväksi. Näiden päätösten seurauksena muutkin vastaavan rakenteen omaavat yritykset voivat jatkossa vaatia tasevapautuksen soveltamista omalla kohdallaan.

[3] Kts. esim. professori Heikki Niskakankaan, Verohallinnon ja Finnwatchin lausunnot edellisten korkovähennysrajoituksiin liittyvien lakimuutosten yhteydessä:



Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org

**Vuoden 2022 alusta voimaan astuneet muutokset eivät korjaa tilannetta**

Ilmeisten verovälttelymahdollisuuksien vuoksi tasevapautukseen liittyvää sääntelyä päätettiin hallitusohjelman mukaisesti korjata vuoden 2021 lopulla. Tasevapautuksesta luopumisen sijaan hallitus esitti muutoksia tasevapautuksen edellytyksenä olevan tasevertailun laskentatapaan. Vuoden 2022 alusta voimaan astuneiden laskentatapamuutosten mukaan tasevertailua tehtäessä olennaisilta omistajilta (omistusosuus >10%) nostetut lainat katsotaan konsernitaseessa omaksi pääomaksi. Muutoksen on ajateltu johtavan tilanteeseen, jossa näin oikaistun konsernitaseen oman pääoman suhde taseen loppusummaan muodostuu erillisyhtiön vastaavaa lukua korkeammaksi eikä tasevapautuksen edellytykset siksi täyty osakaslainoilla velkautettujen konsernien kohdalla. Valitettavasti näin ei kuitenkaan aina tapahdu.

Muutokseen liittyviä ongelmia on kuvattu kattavasti Finnwatchin marraskuussa 2021 valtiovarainvaliokunnan verojaostolle antamassa lausunnossa[4]. Keskeisin ongelma liittyy siihen, etteivät muutokset pure lainkaan yhtiöihin, joiden kohdalla konsernitaseen oman pääoman suhde taseen loppusummaan on lähtötilanteessa huomattavasti erillisyhtiön vastaavaa suhdelukua matalampi. Mm. Caruna lukeutuu tällaisiin yhtiöihin ja pystynee siten edelleen hyödyntämään tasevapautusta. Myös hallituksen esityksessä tuodaan esiin, ettei laskentatapamuutos todennäköisesti tehoa osaan niistä tahoista (pääomasijoitustaustaiset tasevapautusta voitonsiirrossa hyödyntävät verovelvolliset), joiden verovälttelyä muutoksella pyrittiin kitkemään. Lisäksi pelkkään pääomarakenteeseen liittyvä laskentatapamuutos on kierrettävissä erilaisin pääomarakenteen muokkaustoimin.

Edellä mainituista ongelmista johtuen tarve säännösten riittävyyden jatkoarvioinnille kirjattiin hallituksen esitykseen HE 211/2021. HE:ssä myös todettiin, että hallitus on valmis antamaan aiheesta lisäesityksen, mikäli vuoden 2022 alusta voimaan astuneet muutokset todetaan riittämättömiksi. Myös valtiovarainvaliokunta korosti mietinnössään VaVM 32/2021 vp jatkoarvioinnin ja lisäesityksen tärkeyttä.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2018-AK-209889.pdf, https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/0c919a35-fa02-4f25-aebc-61624ff84c8c/ece22aa1-470e-4e62-b201-c5f206811c4c/LAUSUNTO_20180223071000.PDF ja https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2018-AK-211523.pdf.

[4] Finnwatchin lausunto 15.11.2021 asiassa HE 211/2021 vp: https://finnwatch.org/images/pdf/Finnwatchin_lausunto_korkovahennysrajoituksia_koskevasta_HE_sta_15112021_.pdf



Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org

**Nyt esitetyt muutokset estävät tehokkaasti tasevapautuksen hyödyntämistä tilanteissa, joissa konserni on tarkoituksellisesti velkaannutettu omistajilta nostetuilla lainoilla**

Hallituksen esityksessä esitetään, ettei tasevapautusta jatkossa voitaisi hyödyntää konserneissa, joiden kohdalla konsernin ulkopuolelle maksetuista korkokuluista vähintään 20 % maksetaan merkittävän omistusosuuden omaaville tahoille. Merkittävänä omistusosuutena pidettäisiin EVL 18 b 5 momentin tapaan 10 %:in osuutta. Tällä ulosrajauksella voidaan estää tasevapautuksen hyödyntäminen monissa tilanteissa, joissa konserni on tarkoituksellisesti alikapitalisoitu merkittäviltä omistajilta nostetuilla osakaslainoilla tasevapautuksen tuomien verohyötyjen saavuttamiseksi. Näiden tilanteiden ulosrajaamiselle on vahvat perusteet, ja Finnwatch pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavina.

**Korkojen osuutta koskevaa rajaa nostettu HE-luonnoksesta – heikentää uuden säännöksen tehoa**

Toimiakseen tehokkaasti uuden ulosrajauksen raja-arvot on asetettava riittävän matalalle. Aiemmin lausuntokierroksella olleessa HE-luonnoksessa sekä korkokulujen osuutta että omistusosuutta koskeva raja oli asetettu 10 %:iin. Hallituksen esityksessä korkokulujen osuutta koskeva raja on kuitenkin nostettu 20 %:iin. Muutosta ei perustella hallituksen esityksessä lainkaan. Finnwatch pitää alkuperäistä 10 %:in rajaa parempana vaihtoehtona, koska isoissa konserneissa jo 10 %:in osuus kaikista konsernin ulkopuolelle maksetuista koroista voi nousta euromääräisesti korkeaksi. Rajan nosto 20 %:iin kaventaa sitä yritysjoukkoa, johon uusi soveltumisalan rajaus tehoaa.

Omistusosuuden kohdalla raja on säilytetty alkuperäisessä 10 %:issa, mikä on perusteltua etenkin, kun tätä rajaa sovelletaan merkittävän omistusosuuden raja-arvona myös EVL 18 b 5 momentissa.

**Tasevapautuksen poistomahdollisuutta ei hallituksen esityksessä selvitetä**

Ylivoimaisesti tehokkain ja säädäntöteknisesti yksinkertaisin ratkaisu havaittuihin voitonsiirto-ongelmiin olisi Finnwatchin käsityksen mukaan ollut tasevapautuksen poisto. Myös valtiovarainvaliokunta piti mietinnössään VaVM 32/2021 vp tarpeellisena, että tasevapautuksen poistamisen vaikutuksia verotuottoihin ja elinkeinoelämälle arvioidaan osana nyt käsittelyssä olevaa lisäesitystä. Hallituksen esityksessä tätä vaihtoehtoa sivutaan kuitenkin vain hyvin lyhyesti eikä vaihtoehdon vaikutuksia ole arvioitu.

Hallituksen esitysluonnosta koskevalla lausuntokierroksella useat lausunnonantajat nostivat esiin, että tasevapautuksen poisto voisi olla tarkoituksenmukaisempi keino puuttua



Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org

havaittuihin ongelmiin[5]. Tätä ei kuitenkaan mainita lainkaan lausuntopalautteen yhteenvedossa, jota voi muiltakin osin pitää sisällöltään melko yksipuolisena.

[5] Finnwatchin lisäksi ainakin SAK ja Verohallinto pitivät tasevapautuksen poistoa selvittämisen arvoisena ratkaisuna.



Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org